

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут права
Кафедра правових природоохоронних дисциплін

07-05-85М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять та виконання самостійної роботи
з навчальної дисципліни

*«Журналістська діяльність в умовах кризових ситуацій
(війн, конфліктів, катастроф)»*

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за освітньо-професійною програмою
«Медіаправо та медіабезпека»
спеціальності 061 «Журналістика»
денної та заочної форми навчання

Рекомендовано науково-
методичною радою з якості
ННІП НУВГП
Протокол № 2 від 26.09.2024 р.

Рівне – 2024

Методичні вказівки до практичних занять та виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни «*Журналістська діяльність в умовах кризових ситуацій (війн, конфліктів, катастроф)*» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Медіаправо та медіабезпека» спеціальності 061 «Журналістика» денної та заочної форми навчання. [Електронне видання] / Матвійчук А. В. – Рівне : НУВГП, 2024. – 32 с.

Укладач:

Матвійчук А. В., професор, доктор філософських наук, професор кафедри правових природоохоронних дисциплін.

Відповідальний за випуск:

Швець О. М., к.ю.н., доцентка, в. о. завідувача кафедри правових природоохоронних дисциплін

Керівник групи забезпечення спеціальності 061 «Журналістика»

Мітчук О. А.

© А. В. Матвійчук, 2024

© НУВГП, 2024

ЗМІСТ

Передмова	4
1. Опис навчальної дисципліни та її структура	5
1.1. Опис навчальної дисципліни	5
1.2. Тематика практичних занять	7
1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики	7
1.4. Критерії та шкала оцінювання	8
2. Плани практичних занять	11
3. Самостійна робота студентів	20
Рекомендована література	29

ПЕРЕДМОВА

Методичні вказівки до практичних завдань та самостійної роботи з навчальної дисципліни *«Журналістська діяльність в умовах кризових ситуацій (війн, конфліктів, катастроф)»* для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Медіаправо та медіабезпека», спеціальності 061 «Журналістика» денної та заочної форми навчання розроблено з урахуванням Закону України «Про вищу освіту», Положення «Про організацію освітнього процесу у Національному університеті водного господарства та природокористування», Положення «Про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Національному університеті водного господарства та природокористування», змісту освітньо-професійної програми «Медіаправо та медіабезпека», спеціальності 061 «Журналістика».

Дисципліна *«Журналістська діяльність в умовах кризових ситуацій (війн, конфліктів, катастроф)»* належить до переліку обов'язкових дисциплін і спрямована на формування у фахівців у сфері медіаправа та медіабезпеки знань і вмінь здійснення аналітичної роботи, пов'язаної з реалізацією медіаполітики на європейському рівні. Дисципліна присвячена вивченню правових засад медійного розвитку ЄС, аналізу теоретичних аспектів формування європейської публічної діяльності, з'ясуванню правових механізмів функціонування європейської інформаційної політики.

Вказівки містять опис навчальної дисципліни, тематику практичних занять. Для зручності здобувачі щодо розуміння можливостей здобуття позитивних оцінок описані контрольні заходи та засоби діагностики і показано критерії та шкала оцінювання. Окрема увага зосереджена на самостійній роботі та завданнях до неї. Методичні вказівки також містять список рекомендованої література, який втім, має орієнтовний характер.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА

1.1 Опис навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Журналістська діяльність в умовах кризових ситуацій (війн, конфліктів, катастроф)» є надати здобувачам освіти практичні знання та навички для ефективної роботи в кризових ситуаціях, а також підготувати фахівців, здатних працювати в складних умовах та забезпечувати якісне інформування суспільства, дотримуючись найвищих стандартів професійної діяльності та забезпечуючи суспільство достовірною та об'єктивною інформацією.

Завдання вивчення курсу «Журналістська діяльність в умовах кризових ситуацій (війн, конфліктів, катастроф)» полягають у підготовці здобувачів освіти до роботи у кризових ситуаціях (в умовах воєнних дій, у зонах стихійного лиха, під час ескалації політичної напруги тощо), у яких на підставі теоретичних і практичних знань та навичок вони зможуть виконувати професійні обов'язки журналіста з урахуванням норм національного та міжнародного законодавства, що регулює діяльність журналістів у кризових ситуаціях.

Завдання навчальної дисципліни визначаються її специфічним значенням у процесі підготовки майбутніх фахівців у сфері медіаправа та медіабезпеки і пов'язані із засвоєнням таких компетентностей:

Загальні

ЗК 2. Здатність планувати час та управляти ним.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК 9. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні

СК 1. Здатність використовувати спеціалізовані концептуальні знання з теорії та історії журналістики, новітні технологічні досягнення для розв'язання задач дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері журналістики / медіаправа.

СК 2. Здатність критично осмислювати проблеми у сфері журналістики та дотичні до них міждисциплінарні проблеми.

СК 3. Здатність приймати ефективні рішення у сфері журналістики / медіаправа.

СК 8. Здатність виконувати складні завдання і вирішувати складні проблеми в галузі медіаправа та медіабезпеки; виробляти ефективні рішення з використанням правового інструментарію, оцінювати сутність подій та процесів з позиції верховенства права та дотримання законодавства.

Опанувавши дисципліну «Журналістська діяльність в умовах кризових ситуацій (війн, конфліктів, катастроф)» здобувачі освіти повинні демонструвати такі **програмними результатами навчання:**

РН 1. Приймати ефективні рішення з проблем журналістики, у тому числі в умовах багатокритерійності, неповних чи суперечливих інформації та вимог.

РН 3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

РН 7. Дискутувати зі складних комунікаційних проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

РН 14. Приймати рішення та розв'язувати професійні завдання з позицій соціальної відповідальності, верховенства права та дотримання законодавства.

За підсумками вивчення курсу передбачається формування soft skills: здатність аналізувати та оцінювати, інтерпретувати; здатність критично мислити, креативно діяти; планувати та управляти часом, діяти відповідально.

1.2. Тематика практичних занять

№	Назва теми	К-сть годин, денна форма	К-сть годин, заочна форма
1	Зміст і особливості сучасної кризової журналістики (журналістики кризових ситуацій).	4	
2	Стандарти професійної діяльності журналістів в умовах кризових ситуацій.	4	2
3	Основні підходи до висвітлення кризових ситуацій.	4	2
4	Збирання та опрацювання інформації в умовах кризових ситуацій.	6	2
5	Правові засади діяльності журналіста у кризових ситуаціях.	4	2
6	Протидія фейкам і маніпуляціям в умовах кризи (конфлікту).	2	
	Всього	24	8

1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться за формами:

- оцінювання роботи студентів на лекціях;
- усне опитування на практичних заняттях;
- виконання контрольних робіт та тестових завдань;
- участь в обговоренні проблемних питань;
- розв'язування ситуаційних завдань;

- виконання поточних контрольних робіт за темами змістових модулів.

1.4. Критерії та шкала оцінювання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного контролю з навчальної дисципліни *«Журналістська діяльність в умовах кризових ситуацій (війн, конфліктів, катастроф)»* є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;

- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;

- вміння аналізувати явища, що вивчаються у їх взаємозв'язку і розвитку;

- характер відповідей на поставленні питання (чіткість, логічність, лаконічність, послідовність тощо);

- вміння застосовувати теоретичні положення під час виголошення промов;

- вміння аналізувати публічні виступи.

Оцінювання результатів поточного контролю проводиться у розрахунку від 0 до 60 балів. Основними методами оцінювання є:

- аналіз усних відповідей;
- виконання практичних завдань.

Оцінювання виконання завдань здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленими до цілого числа):

0% - завдання не виконано;

40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% - завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру;

100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Контрольні заходи та засоби діагностики

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- оцінювання роботи студента на лекціях;
- опитування на практичних заняттях;
- опрацювання завдань для самостійної роботи;
- написання модульних контролів.

Критерії та шкала оцінювання

Для досягнення цілей та завдань курсу здобувачам потрібно вчасно виконати завдання зі складання та оформлення документів, вчасно здати модульні контролі знань.

Викладач проводить оцінювання індивідуальних завдань студентів шляхом усного опитування та письмових завдань.

Також, студент під наглядом викладача самостійно оцінює свою роботу.

За вчасне та якісне виконання завдань, студент отримує такі обов'язкові бали:

Змістовий модуль 1 (максимальна кількість балів – 50)

Виконання завдань практичної роботи – 18 балів

Виконання індивідуального завдання (реферат) – 12 балів

Підсумковий модульний контроль (тестування) – 20 балів

Змістовий модуль 2 (максимальна кількість балів – 52)

Виконання завдань практичної роботи – 18 балів

Написання контрольної роботи – 12 балів

Підсумковий модульний контроль (тестування) – 20 балів

Усього 100 балів.

Шкала оцінювання

Кількість набраних балів студентом	Оцінка за національною шкалою
90-100 балів	Відмінно
82-89 балів	Добре
74-81 балів	
64-73 балів	Задовільно
60-63 балів	
35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу

2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практична 1. Зміст і особливості сучасної кризової журналістики (журналістики кризових ситуацій) (заняття 1).

План

1. Поняття кризової журналістики.
2. Функції кризової журналістики.
3. Специфіка роботи журналіста в кризових ситуаціях.
4. Роль журналістики у суспільстві під час кризи.

Питання для обговорення:

1. Чим відрізняється кризова журналістика від традиційної? Які ключові особливості роблять її такою специфічною?

2. Які найбільші виклики постають перед журналістами, що працюють у кризових ситуаціях? Як ці виклики впливають на якість і об'єктивність інформації?

3. Які функції виконує журналістика під час кризи? Чи змінюються ці функції залежно від типу кризи?

Завдання для студентів:

Проаналізуйте висвітлення конкретної кризи в українських або світових медіа. Оцініть, наскільки висвітлення відповідає міжнародним стандартам журналістики. Визначте сильні та слабкі сторони цього висвітлення.

Практична 2. Зміст і особливості сучасної кризової журналістики (журналістики кризових ситуацій) (заняття 2).

План

1. Види криз та їх вплив на журналістську діяльність.
2. Кризові ситуації у житті сучасної України та світу.
3. Роль міжнародних інституцій у журналістиці кризових ситуацій.

Питання для обговорення:

1. Які види криз найбільш поширені в сучасному світі? Які особливості висвітлення кожного з них?
2. Як змінюється підхід до висвітлення кризи залежно від її масштабів та тривалості?
3. Як міжнародні стандарти журналістики впливають на роботу журналістів у різних країнах?

Завдання для студентів:

Розробіть медіа-план для висвітлення гіпотетичної кризи (наприклад, природна катастрофа, терористичний акт). Зверніть увагу на такі аспекти: визначення цільової аудиторії, вибір каналів поширення інформації, формулювання ключових повідомлень, забезпечення безпеки журналістів.

Практична 3. Стандарти професійної діяльності журналістів в умовах кризових ситуацій (заняття 1).

План

1. Формування міжнародних стандартів журналістики.
2. Міжнародні документи та конвенції регулюють діяльність журналістів у кризових ситуаціях.
3. Принципи, що лежать в основі міжнародних стандартів журналістики.

Питання для обговорення:

1. Наскільки універсальними є міжнародні стандарти журналістики в умовах кризових ситуацій, враховуючи різноманітність культур, політичних систем та рівнів розвитку різних країн? Чи існують культурні особливості, які можуть впливати на інтерпретацію та застосування цих стандартів?
2. Як збалансувати необхідність оперативного інформування суспільства про кризові ситуації з вимогою забезпечення точності та достовірності інформації? Які можуть

бути наслідки передчасного оприлюднення неперевірених даних?

3. Як журналісти можуть захищати свої джерела інформації в умовах тиску з боку влади або інших зацікавлених сторін? Які етичні дилеми виникають при вирішенні питання про розкриття джерел?

Завдання для студентів:

Створіть інфографіку (презентацію), яка пояснює основні принципи міжнародних стандартів журналістики в доступній формі.

Практична 4. Стандарти професійної діяльності журналістів в умовах кризових ситуацій (заняття 2).

План

1. Кодекс етики українського журналіста.
2. Вимоги до журналістської діяльності відповідно до Кодексу.
 - 2.1. Баланс думок і дискусії.
 - 2.2. Відокремлення фактів від коментарів.
 - 2.3. Оперативність і повнота інформації.
 - 2.4. Стандарт точності й коректності.

Питання для обговорення:

1. Як забезпечити баланс між правом громадськості знати про події, що відбуваються, та правом постраждалих на приватність? Які межі допустимості при висвітленні людських трагедій?

2. Як політична ситуація в країні впливає на дотримання журналістами міжнародних стандартів? Чи можуть політичні інтереси впливати на вибір тем, кутів зору та подачу інформації?

3. Яку роль відіграє саморегуляція в забезпеченні дотримання міжнародних стандартів журналістики? Які

механізми саморегуляції можуть бути ефективними в умовах кризи?

Завдання для студентів:

Проаналізувати одну з форм публічно-приватного партнерства в ЄС та оцінити її ефективність для вирішення конкретної суспільної проблеми.

Практична 5. Основні підходи до висвітлення кризових ситуацій (заняття 1)

План

1. Фокус на історіях окремих людей.
2. Аналітичний підхід.
3. Дата-журналістика.
4. Візуальна журналістика.

Питання для обговорення:

1. Як знайти баланс між висвітленням історій окремих людей, які викликають емоційний відгук, та поданням об'єктивного аналізу ситуації?

2. Як дата-журналістика може допомогти глибше зрозуміти причини та наслідки кризових ситуацій і чи завжди дані можуть дати повну картину події?

Завдання для студентів:

Створіть короткий відеоролик або статтю, присвячену вигаданій кризовій ситуації. Використайте різні підходи до висвітлення (історії людей, аналіз даних, візуалізація).

Практична 6. Основні підходи до висвітлення кризових ситуацій (заняття 2).

План

1. Фактор соціальних мереж.

2. Громадянська журналістика.
3. Сенсаціоналізм і його небезпеки.
4. Журналіст-фрілансер в умовах кризових ситуацій.

Питання для обговорення:

1. Як соціальні мережі змінили правила гри в журналістиці під час кризи? Які переваги та ризики несе громадянська журналістика?
2. Як розпізнати маніпуляцію та дезінформацію в умовах інформаційної війни? Яку роль у цьому відіграють боти та тролі?
3. Як специфіка різних медіа (телебачення, радіо, друковані видання, онлайн-медіа) впливає на висвітлення кризових ситуацій?

Завдання для студентів:

Розробіть стратегію комунікації для організації, яка надає допомогу постраждалим внаслідок природної катастрофи.

Практична 7. Збирання та опрацювання інформації в умовах кризових ситуацій (заняття 1).

План

1. Особливості збору інформації в умовах кризи. Швидкість та оперативність.
2. Обмежений доступ до джерел в умовах кризи.
3. Загрози для життя та здоров'я журналістів при зборі інформації у кризовій ситуації.
4. Етичні дилеми журналістів в умовах кризових ситуацій.

Питання для обговорення:

1. Як збалансувати право громадськості на інформацію та необхідність захисту приватності постраждалих, особливо в умовах, коли межа між приватним і публічним розмита?

2. Як нові технології (дрони, геолокація, аналіз великих даних) впливають на збір інформації в кризових ситуаціях? Які виклики та можливості вони створюють?

Завдання для студентів:

Розробіть план евакуації для знімальної групи, яка працює в зоні активних бойових дій.

Практична 8. Збирання та опрацювання інформації в умовах кризових ситуацій (заняття 2).

План

1. Методи збору інформації в умовах кризи.
 - 1.1. Інтерв'ю.
 - 1.2. Спостереження за подіями.
 - 1.3. Документальні джерела.
 - 1.4. Робота у соціальних мережах.
2. Перевірка інформації в умовах кризи.

Питання для обговорення:

1. Які альтернативні джерела інформації можуть використовувати журналісти в умовах обмеженого доступу до офіційних джерел? Які переваги та недоліки таких джерел? Як перевіряти інформацію, отриману з неофіційних джерел?

2. Які можливості та ризики пов'язані з використанням соціальних мереж як джерела інформації в умовах кризи? Як відрізнити достовірну інформацію від фейків та маніпуляцій?

Завдання для студентів:

Створіть кризовий комунікаційний план для медіакомпанії, який допоможе ефективно реагувати на непередбачені ситуації.

Практична 9. Збирання та опрацювання інформації в умовах кризових ситуацій (заняття 3).

План

1. Опрацювання інформації та підготовка матеріалу.
2. Принципи відбору фактів та їх логічного подання.
3. Мова та стиль повідомлень.
4. Питання адаптації мови до аудиторії та специфіки події.
5. Дотримання дедлайнів і підготовка матеріалу.

Питання для обговорення:

1. Які методи факт-чекінгу найбільш ефективні в умовах кризи? Як швидко перевірити інформацію, що надходить з різних джерел?
2. Як знайти незалежних експертів, які можуть прокоментувати ситуацію? Які критерії слід враховувати при виборі експертів?

Завдання для студентів:

Складіть алгоритм дій журналіста при отриманні повідомлення про надзвичайну ситуацію. Створіть чек-лист для перевірки інформації, який можна використовувати при роботі в умовах кризи.

Практична 10. Правові засади діяльності журналіста у кризових ситуаціях (заняття 1).

План

1. Міжнародне гуманітарне право та журналістика.
2. Національне законодавство і журналістика у кризових ситуаціях.
 - 2.1. Права та обов'язки журналістів, відповідальність за поширення недостовірної інформації.
 - 2.2. Відповідальність журналістів.

Питання для обговорення:

1. Як збалансувати право на свободу слова з необхідністю захисту національної безпеки, особливо в умовах збройного

конфлікту? Які критерії можуть бути використані для обмеження свободи слова в таких ситуаціях?

2. Яка міра відповідальності передбачена для журналістів, які свідомо поширюють дезінформацію або пропаганду, що може призвести до негативних наслідків? Як відрізнити випадкову помилку від умисного спотворення інформації?

Завдання для студентів:

Проаналізувати одне з рішень Європейського суду з прав людини, яке стосується справи, пов'язаної з медіа (наприклад, справа про захист репутації, обмеження свободи слова, право на доступ до інформації).

Практична 11. Правові засади діяльності журналіста у кризових ситуаціях (заняття 2).

План

1. Права журналістів в умовах кризових ситуацій.
2. Захист прав журналістів. Судовий захист.
3. Особливості законодавства в умовах воєнного стану або надзвичайної ситуації.

Питання для обговорення:

1. Які юридичні служби можуть надати допомогу журналістам у разі порушення їхніх прав? Як знайти кваліфікованого юриста, який спеціалізується на медіаправі?

2. Які особливості правового регулювання діяльності журналістів в умовах воєнного стану або надзвичайної ситуації? Як змінюються права та обов'язки журналістів в таких ситуаціях?

Завдання для студентів:

Проаналізуйте особливості законодавства України, що регулює діяльність журналістів в умовах кризи.

Практична 12. Протидія фейкам і маніпуляціям в умовах кризи (конфлікту).

План

1. Фейки (неправдиві новини), маніпуляція та дезінформація в інформаційному полі кризових періодів.
2. Критичного мислення в умовах кризових ситуацій.
3. Мова ворожнечі як соціокультурний і комунікативний феномен.
4. Особливості медійного висвітлення екстремальних ситуацій.

Питання для обговорення:

1. Яку роль відіграють алгоритми соціальних мереж у поширенні фейкових новин? Як боротися з цим явищем?
2. Як фейкові новини використовуються як політичний інструмент для досягнення певних цілей? Які наслідки такого використання для суспільства?
3. Як медіа можуть співпрацювати для протидії поширенню фейкових новин? Які платформи для співпраці можуть бути створені?

Завдання для студентів:

1. Проаналізуйте конкретний приклад поширення фейкової новини під час якоїсь кризи. Визначте джерела фейку, шляхи його поширення та наслідки.
2. Створіть алгоритм дій для редакції, який допоможе мінімізувати ризики поширення фейкових новин.

3. Самостійна робота студентів

Самостійна робота сприяє кращому засвоєнню студентами матеріалу з навчальної дисципліни «Журналістська діяльність в умовах кризових ситуацій (війн, конфліктів, катастроф)» та формуванню у них навичок та вмінь одержувати додаткові знання.

Формами самостійної роботи студентів є:

- доопрацювання матеріалів лекцій та опрацювання літератури, що пропонується до вивчення по темах навчальної дисципліни;
- підготовка до практичних (семінарських) занять, виконання завдань по темах практичних занять;
- підготовка письмових відповідей на питання для самопідготовки;
- робота в інформаційних мережах;
- вибір теми, розробка плану та написання реферативної роботи;
- самостійне вивчення та складання конспектів по темах, що виносяться на самостійне вивчення.

Результативність самостійної роботи виявляється під час заслуховування та обговорення промов, доповідей, захисту рефератів, поточного модульного контролю знань, перевірки письмових відповідей та підсумкового оцінювання успішності студентів.

Написання реферату

Написання рефератів як форма самостійного вивчення навчальної дисципліни передбачає дослідження основних питань програмного матеріалу.

Усі реферати повинні відповідати єдиним вимогам.

1. Робота повинна бути акуратно виконана на стандартних аркушах формату А4 у друкованому варіанті, обсягом 15-18 сторінок. Поля сторінки 20 мм з усіх боків. Набір здійснювати текстовим редактором Times New Roman, 14

кегель, міжрядковий інтервал 1, абзац 1,25 см. Рівняння тексту по ширині сторінки. Сторінки нумеруються внизу по центру арабськими цифрами без крапки наприкінці, додержуючись наскрізної нумерації. Першою сторінкою є титульна, на ній номер сторінки не проставляється.

2. Конкретний зміст реферату, його структура визначається студентом разом із викладачем. Як правило, реферат має таку структуру:

– **ВСТУП**, де обґрунтовується вибір теми реферату, її актуальність, формулюються основна мета і завдання дослідження.

– **ОСНОВНА ЧАСТИНА**, яка складається з двох або трьох розділів. У розділі належить викласти загальні, теоретичні та методичні питання. У наступних розділах розкривається конкретний матеріал, який має практичне значення. З метою більш логічного викладення матеріалу кожний розділ закінчується невеликими висновками.

– **ВИСНОВКИ** – заключна, узагальнююча частина реферату, де стисло підбивають підсумки дослідження, міститься особиста позиція автора реферату.

– Текстова частина реферату завершується **СПИСКОМ ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**, де найменування використаних монографій, посібників та статей розташовані в алфавітному порядку за першою літерою прізвища автора. Під час складання списку використаних джерел необхідно дотримуватися національного стандарту Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015. Він прийнятий для уніфікації складання бібліографічного опису на міжнародному рівні, забезпечення можливості обміну результатами каталогізації.

Наприклад:

Білуха М. Т. Основи наукових досліджень: навч. посібник. Київ: Вища школа, 1997. 271 с.

Битяк Ю. Адміністративне судочинство як форма забезпечення верховенства права і законності. Право України. 2011. № 4. С. 4–11.

– **ДОДАТКИ**, які подаються наприкінці реферату, наводяться таблиці, ілюстрації та інші допоміжні матеріали.

3. Реферат починається з титульної сторінки.

4. Вступ, розділи і висновки, які розміщуються в указаній послідовності, починаються з нової сторінки. Заголовки розділів реферативного дослідження слід розміщувати посередині рядка і писати великими літерами без крапки наприкінці й не підкреслювати. Перенос слів у заголовку не допускається. Відстань між заголовком та наступним рядком повинна дорівнювати пропущеному рядку.

5. На цитати треба давати посилання, які робляться мовою оригіналу. Після цитати робиться в дужках позначка [4, с. 38]. Це означає, що дане видання міститься у списку літератури за порядковим номером – 4. Друга цифра – 38 – означає номер сторінки, звідки взята цитата.

6. Оцінка реферату враховує ступінь розкриття теми, обсяг використаної літератури, змістовність викладення фактів, рівень самостійності міркувань. Важливо, щоб реферат був написаний відповідно до теми, а його структурні підрозділи повністю розкривали проблему дослідження.

Перелік тем для рефератів

1. Специфіка роботи журналіста в кризових ситуаціях.
2. Роль журналістики у суспільстві під час кризи.
3. Види криз та їх вплив на журналістську діяльність.
4. Кризові ситуації у житті сучасної України та світу.
5. Роль міжнародних інституцій у журналістиці кризових ситуацій.
6. Історія формування міжнародних стандартів журналістики.
7. Принципи, що лежать в основі міжнародних стандартів журналістики.
8. Національні стандарти журналістики в умовах кризових ситуацій.
9. Вимоги до журналістської діяльності відповідно до Кодексу етики українського журналіста.

10. Оперативність як важливий стандарт і його роль у сучасній мультимедійній журналістиці.
 11. Достовірність та винятки у використанні анонімних джерел.
 12. Підходи до висвітлення кризових ситуацій.
 13. Сучасні тенденції у висвітленні кризових ситуацій.
 14. Сенсаціоналізм і його небезпеки.
 15. Інформаційні війни: боротьба за наративи.
 16. Журналіст-фрілансер в умовах кризових ситуацій: права, обов'язки, статус.
 17. Специфіка створення продукту для ТБ, радіо, друкованих видань, нових медіа.
 18. Особливості збору інформації в умовах кризи.
 19. Проблема пошук балансу між правом на інформацію та необхідністю захисту приватності постраждалих.
 20. Роль соціальних мереж як джерела інформації та інструменту для взаємодії з аудиторією.
 21. Питання адаптації мови до аудиторії та специфіки події.
 22. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: свобода слова та її обмеження.
 23. Права та обов'язки журналістів, відповідальність за поширення недостовірної інформації.
 24. Міжнародні організації з захисту прав журналістів.
 25. Журналістські табу, питання нормативності лексики, межа коректності запитань тощо.
- Перелік тем може мінятися з урахуванням актуальної проблематики у сфері.

Контрольні роботи

Контрольні роботи виконуються з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних студентами за час навчання та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання. Тематика контрольних робіт укладена відповідно до завдань навчальної дисципліни і пов'язане з практичними потребами юридичного фаху. Вибір варіанту контрольної роботи здійснюється за узгодженням з

викладачем.

Вимоги до оформлення контрольних робіт:

1. Для набору тексту и таблиць необхідно використання редактору Microsoft Word для Windows.

2. Перед набором тексту налаштуйте вказані нижче вказані параметри текстового редактору: поля по 2 см; шрифт Times New Roman, розмір – 14; міжрядковий інтервал – 1; вирівнювання за шириною ; абзацний відступ 1,25 см; орієнтація листа – книжна.

3. Оформлення посилань на інформаційні джерела. Під час роботи з різними джерелами науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, оскільки найменше скорочення може спотворити зміст, викладений автором. Посилання в тексті на джерела наводять у квадратних дужках із зазначенням джерела та сторінки. Перша цифра у квадратних дужках відповідає номеру джерела у списку використаних джерел, друга – номеру сторінки (наприклад, [32, с. 85]).

Наприкінці контрольної роботи наводиться *список використаних джерел*. Під час складання списку використаних джерел необхідно дотримуватися національного стандарту Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015. Він прийнятий для уніфікації складання бібліографічного опису на міжнародному рівні, забезпечення можливості обміну результатами каталогізації.

Завдання № 1

1. *Поняття кризової журналістики.*
2. *Фактор слухів та чуток.*
3. *Поняття патогенних текстів.*

Завдання № 2

1. *Психологічні аспекти журналіста в кризових ситуаціях.*
2. *Питання адаптації мови до аудиторії та специфіки події.*

3. *Громадянська журналістика.*

Завдання № 3

1. *Функції кризової журналістики.*
2. *Відповідальність журналістів в кризових ситуаціях.*
3. *Специфіка створення продукту для ТБ*

Завдання № 4

1. *Види криз та їх вплив на журналістську діяльність.*
2. *Право на збір інформації.*
3. *Специфіка створення продукту для радіо.*

Завдання № 5

1. *Що означають принципи об'єктивності та неупередженості?*
2. *Право на свободу вираження поглядів.*
3. *Специфіка створення продукту для друкованих видань.*

Завдання № 6

1. *Що означають принципи точності та достовірності інформації?*
2. *Дата-журналістика для аналізу кризових ситуацій.*
3. *Специфіка створення продукту для нових медіа.*

Завдання № 7

1. *Що означає принцип повага до приватності?*
2. *Право на захист від переслідувань.*
3. *Етичні дилеми журналіста в умовах кризових ситуацій.*

Завдання № 8

1. *Відповідальність за наслідки поширеної інформації.*
2. *Право на безпеку журналіста в умовах кризових ситуацій.*

3. *Методи збору інформації в умовах кризи.*

Завдання № 9

1. *Національні стандарти журналістики в умовах кризових ситуацій.*
2. *Роль професійних спілок у захисті прав журналістів.*
3. *Перевірка інформації в умовах кризи.*

Завдання № 10

1. *Відокремлення фактів від коментарів.*
2. *Обмеження свободи слова в умовах кризи.*
3. *Цілі і принципи діяльності Європейського Союзу.*

Завдання № 11

1. *Повнота інформації та її обмеження в умовах кризових ситуацій.*
2. *Законні обмеження свободи слова.*
3. *Дотримання дедлайнів під час підготовки матеріалу.*

Завдання № 12

1. *Правила дотримання стандарту точності й коректності.*
2. *Поняття патогенних текстів.*
3. *Відповідальність журналістів за поширення недостовірної інформації.*

Завдання № 13

1. *Аналітичний підхід до висвітлення кризових ситуацій.*
2. *Характеристики маніпулятивних «текстів».*
3. *Права журналістів в умовах кризових ситуацій.*

Завдання № 14

1. *Дата-журналістика для аналізу кризових ситуацій.*

2. *Аналіз і перевірка матеріалів соцмереж.*
3. *Міжнародні організації з захисту прав журналістів.*

Завдання № 15

1. *Сучасні тенденції у висвітленні кризових ситуацій.*
2. *Проблема «істинності» тексту.*
3. *Обмеження свободи слова в умовах кризи.*

Завдання № 16

1. *Фактор соціальних мереж в умовах кризових ситуацій.*
2. *Мова ворожнечі як комунікативний феномен.*
3. *Законні обмеження свободи слова.*

Завдання № 17

1. *Громадянська журналістика: сутність і особливості.*
2. *Позитив і негатив в інформації кризових періодів.*
3. *Маніпуляція та дезінформація в інформаційному полі кризових періодів.*

Завдання № 18

1. *Засоби маніпуляції інформацією і дезінформації.*
2. *Питання нормативності лексики журналіста.*
3. *Необхідність аналізу і перевірка матеріалів соцмереж.*

Завдання № 19

1. *Засоби подолання обмеженого доступу до джерел в умовах кризових ситуацій.*
2. *Поняття кризової журналістики.*
3. *Проблема «істинності» тексту.*

Завдання № 20

1. *Загрози для життя та здоров'я журналістів при зборі інформації у кризовій ситуації.*
2. *Функції кризової журналістики.*
3. *Журналістські табу: що це і про що?*

Завдання № 21

1. *Особливості проведення інтерв'ю з учасниками подій.*
2. *Роль журналістики у суспільстві під час кризи.*
3. *Функції кризової журналістики.*

Завдання № 22

1. *Спостереження за подіями як метод збору інформації.*
2. *Види криз та їх вплив на журналістську діяльність.*
3. *Поняття кризової журналістики.*

Завдання № 23

1. *Використання офіційних документів, фото-, відеоматеріалів.*
2. *Кодекс етики українського журналіста: характеристика.*
3. *Повага до приватності у матеріалах щодо кризових ситуацій.*

Завдання № 24

1. *Крос-перевірка в умовах кризи.*
2. *Відокремлення фактів від коментарів у матеріалах щодо кризових ситуацій.*
3. *Підходи до висвітлення кризових ситуацій.*

Завдання № 25

1. *Факт-чекінг в умовах кризи.*
2. *Правила дотримання стандарту точності й коректності.*
3. *Сенсаціоналізм і його небезпеки.*

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Військова журналістика. український аспект: становлення української військової журналістики; місце військової журналістики у медіапросторі в період воєнного стану; правові підстави діяльності військових журналістів під час воєнних дій / укл.: Копотун І. М., Коропатнік І. М., Микитюк М. А., Павлюк О. О., Пасіка С. П., Петков С. В. Київ. ВД «Професіонал», 2023. 676 с.
2. Буроменський М., Штурхецький С., Білз Е., Бетц М., Шюпп К., Казанжи З. Журналістика в умовах конфлікту: передовий досвід та рекомендації: Посібник рекомендацій для працівників ЗМІ. Київ: «Компанія ВАІТЕ», 2016. 118 с.
3. Журналістика в умовах конфлікту: передовий досвід та рекомендації: Посібник рекомендацій для працівників ЗМІ. Київ: «Компанія ВАІТЕ», 2016. 118 с.
4. Збірник документів Ради Європи: Безпека журналістів / Ради Європи. Київ: ТОВ «ЛІВ ПРИНТ», 2016. 49 с.

Допоміжна література:

1. Безсмертний В. Українська журналістика та її воєнний сегмент учора, сьогодні, завтра. Київ : Видавництво Ліра-К. 2019. 200 с.
2. Бурмагін О., Опришко Л. Правові засади професійної діяльності журналіста: Посібник для журналістів. Київ, 2021. 91 с.
3. Виклики для свободи слова та журналістів в умовах війни: соціологічне дослідження / П. Бондаренко, Т. Печончик, А. Сухарина, В. Яворський; Центр прав людини ZMINA. Київ, 2023. 56 с.
4. Гнатовський М. М. Міжнародне гуманітарне право. Довідник для журналістів / М. М. Гнатовський, Т. Р. Короткий, Н. В. Хендель. 2-ге вид., доповн. Одеса: Фенікс, 2015. 92 с.
5. Денесюк С.Г. Комунікологія: навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2015. 102 с.

6. Жаровська І., Ортинська Н. Інформаційна війна як сучасне глобалізаційне явище. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2020. № 2. С. 56–61.
7. Конфліктологія : навчальний посібник / П. С. Прибуцько та ін.; Міністерство освіти і науки України, Київський національний університет внутрішніх справ. Київ: КНТ, 2011. 136 с.
8. Копистинська І. М. Основи журналістської майстерності. Навчально-методичний комплекс. [Електронне видання]. Івано-Франківськ. 2022. 35 с.
9. Кость С. Журналістика і війна: навч. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 414 с.
10. Матвійчук А. В. Місце деонтологічної теорії у практиці вищої школи. *Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*. 2019. Вип. 3 (52). С. 40–46.
11. Матвійчук А. В. Ціннісний інтелект і проблема формування імперативу службового обов'язку. *Scientific research in the modern world. Proceedings of the 3rd International scientific and practical conference*. Perfect Publishing. Toronto, Canada. 2023. Pp. 612–617.
12. Матвійчук А. В. Поняття «обов'язку» у філософсько-правовому контексті. *Актуальні проблеми правотворення в сучасній Україні: матеріали XI Всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Рівне, Рівненський інститут КУП НАН України 20 квітня 2021 р.), Львів : «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2021. С. 18–20.
13. Матвійчук А. В. Соціальний інтелект як засіб забезпечення сучасної ефективної політичної активності. *The 9th International scientific and practical conference “The world of science and innovation” (April 7-9, 2021)* Cognum Publishing House, London, United Kingdom. 2021. Pp. 470–473.
14. Нетреба М. М. Непомняща К. А. Робота журналіста в екстремальних ситуаціях. *Держава та регіони. Серія : Соціальні комунікації*. 2016. № 1. С. 93–97.
15. Почепцов Г. Г. Сучасні інформаційні війни. Вид. 3-тє, допов. та перероб. Київ : Києво-Могилянська акад., 2016. 504 с.

16. Снитко О. Кризові комунікації в інформаційному просторі України воєнної доби. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. 2023. № 46. С. 18–48.

17. Штурхецький С. Особливості сучасних воєн: що потрібно знати журналістам. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія». 2016. Т. 2 . 190 с.

Законодавство

1. Конституція України від 28 Червня 1996 року (зі змінами та доповненнями). Законодавство України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 19.05.2023).

2. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 15.08.2024).

3. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 12.03.2000 № 1550-III (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text> (дата звернення: 15.08.2024).

4. Про державну службу : Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII (зі змінами та доповненнями). Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> (дата звернення 19.05.2024).

5. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 9 квітня 1999 року № 586-XIV (зі змінами та доповненнями). Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text> (дата звернення: 15.08.2024).

6. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР (зі змінами та доповненнями). Законодавство України. URL :

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 03.06.2024).

7. Про статус депутатів місцевих рад: Закон України від 11 липня 2002 року № 93-IV. ВВР. 2002. № 40. Ст. 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93-15#Text> (дата звернення 19.05.2022).

8. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII (зі змінами та доповненнями). Законодавство України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення: 12.08.2024).

9. Про медіа : Закон України від 13 грудня 2022 року № 2849-IX (зі змінами та доповненнями). Законодавство України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text> (дата звернення: 12.08.2024).

10. Про затвердження Порядку класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями : Постанова Кабінету Міністрів України від 24 березня 2004 р. № 368. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/368-2004-%D0%BF#Text> (дата звернення: 12.08.2024).

Інформаційні ресурси

1. *Бібліотека ім. В. І. Вернадського* – <http://www.nbuv.gov.ua>
2. *Верховна Рада України* – <http://zakon.rada.gov.ua>
3. *Президент України* – <http://www.president.gov.ua>
4. *Кабінет Міністрів України* – <http://www.kmi.gov.ua>
5. *Міністерство юстиції України* – <http://www.minjust.gov.ua>
6. *Центр стратегічних комунікацій.* URL: <https://stratcomua.org/ua>
7. *Центр протидії дезінформації.* URL: <https://cpd.gov.ua/>